

# SERÈM!

## PERIÒDIC NACIONALISTA

Redacció i Administració  
CENTRE NACIONALISTA CATALÀ

Els treballs se publican baix la única res-  
ponsabilitat de sos autors.

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa, la Unió, tenen el dret i l' de ver de cooperar'hi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar o sentir en materias relligiosas, politicas i socials. (*Declaració de la VII Assemblée de la Unió Catalanista*)

### BARCELONISME

Parlèmne sens retóricas, clar i català: el barcelonisme no és catalanista, ni nacionalista: és senzillament una dèria barcelonina, que fa catalanistas a Barcelona i enemics del catalanisme en els pobles de *fora*.

El catalanisme té per base fonamental la autonomia de la Nació Catalana; no vol que aqueixa Nació sigui engolida per Barcelona, sino que son fi, és assolir la autonomia de tots els pobles catalans, vivint armònicament com a germans, fills d'una mateixa mare.

Se vol que Barcelona sigui la pubilla dintre de nostre familia? Está be, que ho siga, encar que no li pertoqui: lo que no podèm consentir sens protesta és lo que vol En Prat de la Riba en son article "Las elecciones municipales" publicat en *La Veu* del dia de Tots Sants, aixó és que Barcelona sigui la ciutat única... com París per las gents de rassa francesa, com Londres pera 'ls inglesos; la ciutat integral... *cor y cervell alhora de la rassa...* ¡Home, no tant! perque si aixis ho entenguessim, an els de *fora* no 'ns poden quedar mes aspiracions que la d'esser las mans, els peus, o algun' altre cosa poc noble, de la nostre rassa. Bó es que la Pubilla tingui desitjos de fer goig i d'esser la senyora; pro si vol que 'ls cabalés l'estimin i la respectin ha de sacrificar-se per ells, els ha de ajudar en sos trevalls i tribulacions, no am paraulas de menys preu, carregadas d'orgull, sino am fets positius, demostratius d'una veritable germanor. Barcelona sola, no és ni será mai Catalunya; ja que "nos valemos tanto como vos, y todos juntos más que vos" com deian los aragonesos a nostres Reis.

El barcelonisme sempre ha sigut antipatic, per que ja és vell alló *dels de fora i dels de dins*; pro portat al extrem inconcebible d'En Prat arriba a ferse detestable: no sembla sino que 'ls *de fora* siguem d'una rassa inferior i que, si arrivem a assolir nostre ideal, s'haigi d'eixir de la centralisació de Madrit aborrible, per caurer en l'absorció de Barcelona que ho sería mes encare perque tots hauriam inconscientment contribuït a crearlo, mentres Madrit s'és fet contra nostre voluntat.

Precisa que tot Catalunya ne protesti contra 'lproposit de que Barcelona haigi d'esser mai lo que París es per la França centralisada, com ho vol en Prat, cor i cervell de la rassa; que 'n protestin els de *fora* i sobre tot els *de dins* si és que volen que tots el catalans siguem nacionalistas: precisa que els que vulguin fer Nació catalana, com nosaltres ho volem, treguin l'aspró del barcelonisme antipatic, esborrin els recels que d'ell naixen i que 'ns diguin i assegurin que 'l dia del triomf no canviarem la centralisació madrilenya per la centralisació barcelonina, i que tinguem la seguretat de que 'ls de *fora* no serem sacrificats ni reduïts a la miseria sino respectats i favorecuts, per que Barcelona pugui expandirse i enflar montanya amunt la allau sempre creixent de sas casas".

En nostre concepte tots els pobles de nostra terra han de formar una gran familia i regirse sobre per la llei d'amor de las germanats: moltes circumstancias han favorecut a Barcelona i l'han posada devant de tots, és cert; ho és també que Barcelona es mes forta i mes rica que las demás ciutats i vilas catalanas, i que en ella, en tots sentits, hi son possibles cosas que fora d'ella no ho son; regoneixem

que 'ls triomfs de nostres idees a Barcelona tenen molta mes trascendencia que fora... tot aixó és vritat; pro també creiem que si Barcelona s'ensuperbeix i ens menys preua i vol absorvirnos i anorrearnos a tots els de *fora*, Barcelona i 'ls barcelonis serán els únics responsables del divorci que vindrá entre 'lls i nosaltres, ja qu'ells serán els creadors d'un antagonisme molt pitjor que 'l qu'avui hi ha entre catalàns i castilans.

Es ben segur que de dintre de Barcelona eixirà potentia la veu de germanor amb els de *fora* i que 'ls bons nacionalistas barcelonins, i 'l mateix Prat de la Riba voldrán que Barcelona siga pels demés pobles de Catalunya lo que sont els bons hereus en nostres families, els qui reben els cops, els que ajudan als germans a ferlos homes, els caps de casa que se sacrifican en bé de tots.

Et si non, non.

## 2.<sup>a</sup> CARTA OBERTA

A n' En Josep Nákens.

Apreciable Sr.: Deia al acabar ma primera carta que vos i nosaltres som els dos únics elements que quedan a estudiar, capassos si no per son nombre actual, per sas idees i conducta de portar la República.

Anèm a fer ho.

Vos, Sr. Nákens, teniu moltes ilusions. Jo ja crec que si l' Unió Republicana pensés com vos i obrés com desitjaría' ho, faría la Revolució i la guanyaria, instaurant la forma popular; mes, aquesta, cauria en el descredit i duraría tant com durá la del 73. Els vostres procediments no son els mes indicats pera portar a terme empresa tant grandiosa. Jo si fos republicà conscient, no hi tindria gaire fe en vos; are, no hi crec gens. Resultaria' ho tan dèspota com els altres, tant intolerant com els demés, fora' ho honrat potser, mes ¿que 'n treuriam que honradament governessiu malament?, que am prohibitat, fessiu lleis impossibles i las imposessiu al poble vullgas o no?

Fora' ho tant dèspota com ells, no obraría segons la vostre butxaca, pro sí, segons el vostre cervell, fora' ho un bon governant, si tot el poble fos republicà (i encare), mes vos faltaria tolerancia pera ben aconduhir un poble heterogeni.

Estudieu vostres procediments. Voièu una dictadura i de mica en mica anèu llensant al vent aquesta idea. Primerament publicaban

com a programa vostre, lo següent, encare que 'n forma compendiada. Reunir tots els elements sans, proclamar la República avui, publicar las lleis a l' endemà matí i fusellar a la tarde a qui no la compleixi; després, ja vos atreviu a demanar un dictador i presenteu com a exemple la dictadura de Mexic; i per fi defensèu a peu i cavall la necessitat de sa implantacio pera ben aconduhir al poble.

Es ben cert que 'n el nombre 40 del *Motín* vos passèu de previsor i contestèu a las objecions que indispensablement se vos farían, mes no son prou fonamentadas, ni claras las rahons qu' exposèu.

Vos partiu d' una base falsa; de que hi hagi partit republicà. En la primera carta ja vos ho deia; tot aquet poble que segueix o sembla seguir per ara als quefes del republicanisme, es massa, massa inconscient. que 's titula democràtic perque axis se 'n diu qui la dirigeix, pro que d' aquesta qualitat no 'n te res i vos proposeu una dictadura perque sabèu que lo mes convenient per una massa, es una ma de ferro que la hipnotisi amb l' autoritari *Jo vull*. Si hi hagués partit republicà, vos no la proposariu, perque sabeu: primer, que 'l partit quins elements estan verament compenetrats dels drets i devers d' un ciudadá no necessita cap quefe absolut que 'l porti pel cami de la rectitut, cami que per sa plena voluntat ja 'l segueix i segon, per que aquet mateix partit que voldria la mes llibertat possible, no admetria de cap modo estar subjecte al caracter d' un dèspota, que podria esser molt sabi i honrat, pero que podria am sas ordres conculcar la llibertat d' un poble i de cada un de sos components, ja colectius ja individuals.

Ara be: sapiguent que no hi ha partit, sino massa; com volèu que 's fassi aquest dictador ¿Qui 'l nomenaria? el poble? no; aquest facilment s' equivocaria, ja que fa mes cas del discursos i fogositats parlamentarias que no pas del recte talent. El farían la classe mitja? tan poc, per un cantó, aquesta classe no és republicana; per altre, cas de ser' ho, el seu candidat no fora mai del gust de la classe obrera, a causa del suicidi antagonisme qu' existeix entre las duas classes, fomentat pels republicans de prestigi.

Queda la classe intelectual, aquesta for' ha l' encarregada de nomenar un dictador i aquí, vindrian las barallas; tots voldrian serne, tots se considerarian am prou drets pera investirse amb el dit carrec i ho seria, el mes decidit o mes poc escrupolós; no el mellor.

Vos creïeu que 'l poble s' imposaria i s' equivoquéu. La massa enfront d' aquell mes decidit, ajupiria son cos i torsaria la carcanda, incensiantlo i venerantlo com a un Mugik. Considerem que 'l dictador está nomenat; com podem assegurar que será bó, que tindrà bona voluntat, que será digne, que menará be; çès que per la sola raó de ser dictador, ja te de ser un bon governant?

Jo vos ho assegur' ho; si el dictador és republicà, serà un detestable home de govern.

Ara mateix; de que son causa las queixas que com a clapas surten mitj ofegadas, contra els homes i els procediments republicans?; dons de que sobre el poble hi pesa una dictadura, la d' en Salmerón; tan rancia com vos sembli, tan estantissa com vollguèu, pro dictadura a la fi. Ell fa decrets i mana, disposa i obliga a pensar am son cervell i a fer am sa voluntat; çde que 's queixan els republicans de Barcelona?, de la dictadura d' en Lerroux. ¿I'ls de Valencia? de la d' en Blasco Ibañez.

Considerem aquets dictadors de *pour rive* engrandits fins a serne de tot l' Estat espanyol i planyèmnos de las etzegalladas que farien habent de regir un poble compost de monarquics, carlins, socialistas, llibertaris i nacionalistas.

El verdader republicà, practica la democracia, sab am la mesura que deu fer us de la Llibertat i no pot permetre de cap manera que un home, sigui qui siga, es fassi àrbitre de sas opinions, de sos sentiments, de sa voluntat.

Després, un republicà conscient no pot permetre mai una dictadura, com ellas son absolutistas; el pensar d' un home no pot mai avantposarse al pensar d' un poble. S' admet la República perque, es el govern del poble pel poble. Si poguessiu esser poder, tots i cada hù dels individus si una colectivitat étnica i histórica, lo qu' equivaldria a suprimir el govern, fora la mes complerta felicitat. No podent esser aixó, s' admet la República per ser la forma més democràtica.

Al donar el poder a un sol home, al fer un dictador, se farà un dèspota i tant és pel cas, que 's diga President com Rey.

Se vos veu el llanto Sr. Nákens, sou tant jacobí com els demès, tant intransigent com qualsevol carlí, si tinguessiu millons fora' ho un complet aristócrata.

També sou fatalista; pensèu que lo mellor, si no 's trova cap persona capassa pera ser dictador, és deixar anar la corrent i esperar l' intervenció estrangera. Perque dons no fora

mellor educar al poble, ensenyarlo a ser responsable de sas accions, inculcarli tolerancia en las ideas, predicarli germanor i justicia; perque no fora mellor fer republicans convensuts, fer consciencias políticas i allavors anar tots els homes de bona voluntat de dret a la realisacio del Ideal? perque no ha de fer el poble la Evolucio en lloc de la Revolucio?

No, Sr. Nákens, no la porterèu la República, sou tan autoritari com els demès, aqueixa defensa de la dictadura vos traheix; teniu tots els republicans encarnada la tiranía, i si lo-gressiu enderrocar (que fora molt fer, i per xo ho crec) el despotisme del ceptre i la corona, imposaria' ho la del gorro frigi que fora mes intolerant que la que ara patim.

No la porterèu la República. Per un cantó, no serèu escoltat i per l' altra no teniu pasta suficient i a proposit per idea tan gran.

I si per qualsevol d' aquellas estranyesas la implantessi' ho fora molt pitjor; al mitj any, cauria o be per massa lliberal o be per ecsès d' autoritarisme. En el primer cas la farien caure, en el segón s' enderrocaria ella mateixa i tornariam a veure aquell simulacre de puja i baixa presidents del 73 que desprestigiaria per sempre mes la forma republicana.

A mes patiu un gros defecte i és el pitjor. Vos sou un complet caciquista, a la vostra manera, pero 'n sou. Sou home de lletres i sembla estrany que no vos hagi' ho fet carrec encare de que l' uniforme i 'l centralisme son la mort; de que 'n la varietat está la vida i aquet pecat original que portèu els republicans, serà el principal obstacle que tindreu pera l' enlairament de la forma popular a govern responsable.

I aixis acabo deixant per altre i última carta el parlarvos de nosaltres els nacionalistas unics capassos de portar la República si vol-guessim.

Fèu republicans conscients Sr. Nákens, destruiu tot lo que siga mando i lleys obligatorias i potser axis lograrèu lo que vos volèu i, desitja vostre aff.,

CALIXTE SENTIES.

## Cal tenir dignitat y conciencia

Que hi ha catalans qu' encare dormen, no hi ha pas cap dupte. Que hi ha catalans que tenen la pell de sola, quina epidermis és insensible a tota innoble verdigassada, ho estem

veyent a cada moment. Que hi ha catalans sense dignitat, no m' hauria d' esforsar gayre en demostrarho, que dignitat no te, aquell fill de Catalunya que s' avé a viure somès a las despoticas lleys del Estat qu' are 'ns governa. ¿Què necessitan mes, certs catalans, pera no avenirse a viure en mitx d' eix artifici ésglayador?, ¿que tal volta necessitan veure la mort ja surant arreu arreu de Catalunya?

No hi haura qu' esperar molt, si tal cosa desitjan, que a passos agegantats s' acostarà la mort terrible qu' acabarà ab lo poc que 'ns resta, sino veyém d' oposarhi nostre encare visible forsa.

Crech dons que ja ha arribat l' hora de que 'ls catalans ens donguém compte del paper ridícul qu' estém representant al costat d' eix estat quina feyna és sempre la negació en tota manifestació de vida pública. Cal que 'ns donguem compte que per ser indiferent cal ser estupit.

¿Que per ventura, repeteixo, ja 'ls catalans hem perdut la dignitat de tals? Si no és aixís, a lo menys ho sembla. Si no és aixís, ho estém demostrant d' una manera forsa eloqüent en totas las nostras cosas. És lamentable que s' haigi de parlar d' eixa manera, mes és precis tal cosa, qu' al no ferho, semblaria que 'ns fem solidaris de lo qu' está passant a Catalunya. Vexacions tan humillants no las sofreix cap altre poble que no sigui 'l nostre; sembla que ja hi estigui fet a la humillació i al servilisme, que masell de cos i ánima, ja no se sent de res, i tot s' ho mira indiferent, sense donarse compte, que la indiferencia, no és altre cosa que la crissis precossora de la mort.

No 'n tením prou que de fora 'ns vingui gent estranya a predicar ideas completament incompatibles ab nostre modo natural de ser, sino que fills mateixos d' eixa tan soferta com desgraciada terra, 'ls hi fan coro tot semblant pels indrets d' ella, la llevar insana del centralisme; llevar, que si no 'ns afanyém a estirpar tots quants sentím en nostres cors l' amor a la llibertat absoluta de Catalunya, haurém de contemplar com son fruit empestifará la sana atmósfera de la nostra catalana terra.

La ignorancia i la estúpides del nostre poble 's manifesta d' una manera forsa lamentable. És camp assahonat pel demagoch, que com parassit, se nodreix i viu absorvint las virils energías dels organismes vigorosos, fins a deixarlos ab postració anémica, pera millor servirsen ab profit propi.

Tot son crits de llibertat, i 'l sectarisme impera descaradament, i sobre tot, imposantse

d' una manera forsa desvergonyida, al espaniment de la nostra idea. És l' odi contre Catalunya aumentat al contemplar la virilitat fa algún temps demostrada per una part dels catalans qu' estiman la dignitat i l' hoara de llur patria. És hora que s' acabi aixó, és hora que 'ls catalans sapiguém imposarnos i fem entendre a qui convingui, que tenim dret a exposar las nostras ideas, ideas que dintre de Catalunya son las que mes dret hi tenen, perque cercan la llibertat absoluta d' ella.

No hi fa res dons, qu' hi haigi catalans qu' encare dormin, que n' hi haigi que per ells la dignitat és lletra morta, que n' hi haigi d' estúpits y d' ignorants encare que 's creguin que Catalunya no ha tingut may personalitat propia, y que etnicament no sigui un organisme ab fesonomia i característica originalíssima; no hi fa res, repeteixo, que tal cosa 's creguin, eixas ánimas petites i raquítics que may han pensat mes enllá de la seva estúpida ignorancia per la forsa suprema de la seva propia y natural rahó, perque hem arribat ja al día de las grans justicias.

AGUSTÍ PEDRET I MIRÓ.

## Literatura

### LA SARDANA

CERES.

I

La sardana és la dança més bella  
de totes les dances que 's fan i es desfan,  
és la mobil magnífica anella  
que am pausa i am mida valenta oscil-lant.  
Ja 's decanta a l' esquerra i vacil-la,  
ja volta altra volta a la dreta dubtant,  
i sen torna i retorna intranquil la,  
com mal orientada l' agulla d' imant.  
Fixas 's un punt i es detura com ella...  
Del contrapunt arrencant se novella,  
de nou va voltant.

La sardana és la dança més bella  
de totes las dances que 's fan i es desfan.

II

Els fadrins, com guerrers que fan vía,  
ardits la punt-gen; les verges no tant;  
més, devots d' una santa harmonia,  
tots van els compassos i els passos comptant.  
Sacerdots els dirieu d' un culte  
que en mística dança sen vénen i van.  
emportats per lo símbol oculte  
de l' ampla rodona que 'ls va agermanant.  
Si 'l contrapunt el bell ritme li estrella,  
para-s, sospesa de tal meravelle...

Lo ritme tornant,  
la sardana és la dança més bella  
de totes les dances que 's fan i es desfan.

## III

El botó d' eixa roda, quin era  
 que am tal simetria l' anava centrant?  
 Quina mà venjativa i severa  
 biudava la nina d' aquest ull gegant?  
 Potsé un temps al bell mig s' hi apilaven  
 les garbes polsoses del blat rossejant,  
 i els suats segadors festejaven  
 la pródiga Ceres saltan i ballant...  
 Del contrapunt la vagant cantarella  
 és esfrafeta passada d' aucella  
 que canta volant:  
 la sardana és la dança mes bella  
 de totes les dances que 's fan i es desfan.

## IV

No és la dança lasciva, la innoble,  
 els uns parells d' altres desaparellant:  
 és la dança sencera d' un poble  
 que estima i avança donant se las mans.  
 La garlanda suaument se deslliga;  
 desfent-se, s' aixampla, esvaint-se al voltant;  
 cada má, tot deixant a l' amiga,  
 li sembla prometre que ja hi tornarán.  
 Ja hi tornarán de parella en parella!  
 Tota ma patria cabrá en en eixa anella,  
 i els pobles dirán:  
 la sardana és la dança mes bella  
 de totes les dances que 's fan i es desfan.

JOAN MARAGALL.

(De *Visions y Cants*).

## Als obrers cataláns

Dever ineludible dels que creiem en las sanas doctrinas del nacionalisme català, dels que propaguem arreu de nostre patria aquest ideal de redempció del individu i per lo tant de la colectivitat, el desvirtuar sempre i allà ont precisi i am sólidas argumentacions, las xorcas campanyas de nostres enemics. Hem de contrarrestar els efectes desastrosos de llurs prédicas incípidas.

Devem evitar que llurs iras pugan malurar quelcom que conservi encare la sana vitalitat.

Perxò, ens dirigim de nou a vosaltres obrers de Catalunya. ja que formem el major agrupament vital de nostra patria, quelcom malurat per la devastadora política.

Per esser els mes, sou també els que en mes generalitat heu acullit el ressò de las falsas recriminacions de que 'ns han fet objecte nostres contraris, els falsos redemptors polítics, professionals enemics de la Justicia i de la Llibertat.

A vosaltres dons, que sou el grupo aont ni hi ha mes qu' es preocupan menys del nacionalisme català, jo are me permeto adressarvos quelcunas expontánias manifestacions del nostre humanitari i progressiu ideal per convencos si puc, de que no està pas en pugna am

las vostres generals aspiracions, i demostraros de lo equivocats que aneu al malparlar al nacionalisme i l' erro en que viviu al no preocuparvos en.

Joguina heu sigut i sou encare els que militèu en la política, d' una colla de vividors qu' explotan vostre bona fé, per satisfer las llurs ambiciones personals. Joguina heu sigut i sou encare d' aquets mangoneijadors de la cosa pública; perque ells quan han ascendit a llur sitial, quan han lograt lo que constituía llur desitj, l' intervenció en las lleis que deu regirse al poble, la discussió dels impostos que aquest deu satisfer atendre als gastos del Estat, qui deu sostenir el luxu que requereix al sistema de govern que aquells homes a qui heu elegit apoian, quan per purs personalismes sostenen acaloradament disputas de safreig en defensa els uns de la República, els mes de la Monarquia, ni menys se recordin de la miseria que sufrim, dels impostos que indegudament paguem, de la prohibició que injustament suportem en moltes cosas que atanyen nostra vida moral; de las privacions que tots plegats hem de sufrir am plaers que tenim dret a fluir.

Heu sigut i sou joguina de quatre polítics, i ho serèu sempre mentres seguieu preocupantvos poc o gens de la vostra propia vida, del esfor individual que devèu apostar en tot lo que signifiqui l' alleugerament d' una càrrega qu' injustament pesi sobre vosaltres; ho serèu sempre mentres vos interessèu mes del pun-donor personalista del partit polític en que militèu, que de la vostra personalitat, mentres confièu en l' adveniment del vostre benestar per l' esfor comú, que no pas per l' esfor de vostre propia voluntat.

Embaucats en las follas prédicas d' aquesta munió de *trevalladors* sense ofici, no creieu res mes que lo que surt de llurs llavis. Considerèu una sacrosanta vritat lo que no és mes que l' expressió d' una miserable calumnia. Tan sols interpretan vostras ideas, satisfan vostras aspiracions, las frasses llampantas, emprò buidas de sentiment i exentas d' expressió fidel, de qualsevol aspirant a regenerador del poble.

Per fortuna, no son pas del tot, la generalitat dels obrers, els que aixis pensan i obran. Quelcòm comensa a manifestarse avui entre vosaltres, que tendeix a apartarse de l' acció política de partit; quelcom que porta en sí, com l' aureola d' un i eal, precursor que no confia pas sa realisació a la voluntat d' altre, sino que

## 6.—SERÈM

manifesta al ensemps, la ferma creencia d'un voler personal, d'un voler fill del convenciment de vencer, per la propia voluntat i obra, jamai per la voluntat agena.

I aquesta voluntat que, alguns de vosaltres hau posat de manifest al aportar la llur cooperació al fonament del *cooperativisme*, és un espill de la voluntat, una part del anel dels que al ensemps, apartèm la nostra cooperació, el nostre esfors personal, al nacionalisme.

El cooperatisme del obrer, té per finalitat digna d'aprobació, la defensa contra una explotació industrial. El nacionalisme que no ho reprobava al contrari, deu forsosament reconeixer aital procedir just i lloable, puig qu'ès el mateix que ell observa vers l'Estat no pot de cap manera manifestarse en contra dels interesos del obrer, i per lo tant és fals que'l nacionalisme català siga com és creencia de molts de vosaltres, burgés o autòcrata.

L'individu té'l dret i'l dever de sostreures si pot, de l'explotació de la colectivitat i la colectivitat del mateix individu té'l dret i'l dever de sostreures si pot, de l'explotació del Estat.

Cap individu serà lliure ni estarà exent de cap tribut, si la llur colectivitat *está obligada* a satisfer els que l'imposi l'Estat a que pertany.

S. MOYA BORRUT.

(Seguirá).

## Llibres rebuts

Havem rebut lo quadern número 5 de la famosa *Crónica del Rey En Jaume I d' Aragó*, que publica la casa Ferrer y Vidal, de Barcelo. En ella's prossegueix l'interessant relació de la conquesta de Mallorca, comença y acaba la de Menorca y s' dona principi a la de Valencia, que fou una altra de les epopeyes realisades del gran monarca català, ab la seva visita al Rey de Navarra y sos propòsits de conquesta de Castella.

Lo lector pot judicar de l'interés d'aquest pel sumari que ab gust reproduhim:

III. Rendició de les coves d' Artá.—CIV, Intent de passatge, CV. Don Jaume torna a Catalunya.—CVI. Arribada de Don Jaume a Tarragona.—CVII. Desembarch-Tornada a Aragó.—CVIII. Males noves de Mallorca.—CIX. A socorrer Mallorca. CX. L' Infant D. Pere de Portugal.—CXI. Arribada a Soller.—CXII. Plan de defensa.—CXIII. Conquesta de les montanyes de l' Illa.—CXIV. Rendició—Guerra a les montanyes.—CXV. La presencia de Don Jaume.—CXVI. Retorn a Mallorca.—CMXII. Projecte de conquesta de Mallorca.—CXVIII. Cap a

Menorca.—CXIX. Proposicions d' entrega.—CXX. Esperant la resposta.—CXXI. Entrega de Menorca.—CXXII. Entrevista ab Don Jaume.—CXXIII. Segueix l' entrevista.—CXXIV. Prosperitat de Mallorca.—CXXV. Idea de la conquesta d' Evica.—CXXVI. Conquesta d' Evica.—CXXVII. Idea de la conquesta de Valencia.—CXXVIII. Elogi de Valencia.—CXXIX. Mallorca y Valencia.—CXXX. Plan de conquesta.—CXXXI. Convit a una cacera.—CXXXII. Comença la conquesta.—CXXXIII. Presa de Morella per Don Blasco.—CXXXIV. Don Jaume cap a Morella.—CXXXV. Devant de Morella.—CXXXVI. Disputantse Morella.—CXXXVII. Don Blasco senyor de Morella.—CXXXVIII. Visita al Rey de Navarra.

No dupten que aquest llibre será llegit per tots los catalans amants de les grandeses passados de la seua patria y amichs de sa grandesa venidora.

—“Escull“ s' intitula el tercer tomet de la Biblioteca “Foc Non“ que am tant d'acert ve publicantse a Reus: am veritable goig l'hem rebut dons és nova manifestació de la gran empenta que la vida literaria pren en nostre aimada terra. Bé per en Maseras: tot llegint aqueixa obreta es passa un rato ben entretingut, i moments hi ha en que la gran inauguració del autor arriba á captivarte l'esprit; pro aqueixa imaginació que en certs moments te corprèn, en altres, ajudat del estil poc natural de que's ressent tota l'obra, t'enutja i fa que la colecció d'articlets no resulti tant arrodonida com sería si s'haguessin evitat aqueixos petits defectes. Si l'autor al posar nom a son llibre ens ha volgut dir qu'escull...issim, ens quedem amb aquella tant rebonica com senzilla “Jo sé una canço...“, delicada i sens cap mena de pretenció, manifesta l'anyorança d'un amor tant ben sentit i expressat que, per això sol, podem felicitar an Maseras encoratjantlo per que segueixi escrivint: amunt i avant sempre, a fer Patria!

## Clatelladas

M'han assegurat que l'Arrendataria de Cédulas de nostra ciutat ha començat a enviar papeletas d'apremis als que, exigérselshi un dineral per la seva, no van volguerme adquirir, amenaçantlos *con tal plausible motivo* amb embargalshi 'ls mobles si ans no afluixan la mosca.

Lo qu'enguany ha passat en aquest assumpto demostra ben palesament lo qu'ès l'administració pública a mans dels *lloritos*. No poden tocar res que no ho esguerrin. Tenen la ma privada

A'l pobre trevallador o al *misero* dependent que *disfruta* d'un sou d'allò més esquifit, qu'ha tingut la sort o la desgracia d'esser *cabeza*... de familia, me 'ls hi han clavats unas cédulas tan crescudas, que de pagarlas haguieran quedat amb las butxacas netas *por toda una eternidad*.

En cambi tot un ministre del estat espanyol, l'

*ilustre* comte de Romanones sols paga cédula de pèla.

*Huelgan comentarios.*

A Barcelona ja fa molt temps qu'els esbirros forasters que té la Arrendataria, se dedidan al *honros sport* de deixar sense mobles als pobres que no tenen per pagar la cédula, qual sistema per lo que 's véu ara deuen volguer *ensejar* an aquí.

Tarragona, al igual que Barcelona, perteneix a Catalunya, a la *Nueva Cuba*; doncs a apurar tots el medis fins a feros donar la última pesseta.

Per una cosa o altre som *laboriosos!*

L'altre dia vaig enterarme que l'Ajuntament volia *desprendres* de 11 plomas d'aigua per la cantitat de 4.000 pesetonas cada una, ja que segons dictamen del Sr. Arquitecte, de la mina propietat del *Cabildo Municipal* n'hi brolla un sobrant de unas 164 plomas.

Aplauzeixo la pençada qu'han tingut els nostres *ediles* pera crear fondos am què atendre als quantiosos gastos que reportan al Municipi els sòus dels *peixos grossos* i del *peixi minutti* qu'hi ha a la casa gran, el servei *inmillorable* del gas i electricitat; els parcs mòvils, i *otras hierbas*, majorment sapiguent com savèm tots els tarragonins, que l'aigua tot l'any i en particular al estiu va a *dojo* per Tarragona.

Per això 'ls carrers els veiem sempre *tan ben* regadets, sense *gota* de pols i amb una *netedat* qu'encisa.

Quins *arranques* de debilitat de ventre tenen de tant en tant els polítics centralistas, quan se trovan allunyats del poder.

Per mostra llegeixin els *piropos* que 'l *Deacno* dedicaba días enrera al Consul, qui *á la cuenta* els n'hi deu haber fet alguna de molt grossa.

«Nuestro poncio andaba ayer por los salones del *palomar* de la calle de San Francisco, lloroso, cabizbajo y alicaído.

Y se comprende, la única áncora que aguantaba en este proceloso y resuelto *mar* llamado *comedero político* al buque "D. Benito Francia y Ponce de León".....

¡Pobre D. Benito!

Tan compuesto y acicalado y perder así, de pronto, al apetecido *cibadé*»

Vaya, vaya, ja és prou que siguin precisament els eterns mangonejadors de la cosa pública'ls qui tenen la *sans façon* d'escriure lo del *comedero* i del *cibadé*.

Aixó si qu'és *mentar la soga* pel mateix *ahorcado*.

I que vindria de perilla dilshi: La guineu quan no las podia haver, deia qu'eran verdas.

El Sr. Salmerón ha enviat el següent telegrama d'adhesió al meeting celebrat a París a favor de la implantació de la R-pública a Noruega:

«No hi ha poble en realitat sobirà dels seus propis destins mentres una Monarquia, per molt lliberal que sigui, detenti 'l Poder suprèm. El partit republicà espanyol unéix el seu més fervent vot al dels republicans de tot el mon pera que 'l noble poble noruec realisi 'l grau superior d'evolució política que la República representa.»

Trovo molt encertat el contingut d'aquest telegrama, al que també hi *uno mi voto*, però 'm cal manifestar la meva extranyesa al veure que justament sigui l'home centralista per excelencia, l'enemic de la llibertat de las nacionalitats, el qui tracti de *noble* a un poble que, per haver tallat els llassos que l'unian amb un altre, s'ha fet acreedor per lo menys al titllat d'*espúreo*, segons las doctrinas que vé predicant l'enllustrat *mayestático* D. Nicolás I.

Ai Sr. Salmerón, vostè *chochea*.

Lo que fá am la cua, desfá amb el cap.

Creguim, plegui 'l ram, que ja no *sirva*.

Adeu ilusions!...

«El Sr. Villanueva parlant amb els periodistas ha fet una pintura molt pesimista de la actual situació d'espanya, qu'és semblant a la de las nacions protegidas i molt inferior a la de Bèlgica i Suissa, malgrat els nostres fums d'independencia.

Ha dit ademés, que 'ls elogis de M. Loubet al exèrcit espanyol després de la revista de Carabanchel, son un sarcasme.»

Han bastat aquestas paraulas del ex-ministre de marina, pera que 's desfessin com un bolado las ilusions que s'havian forjat els mai prou escarmentats *castilas*.

Els acompanyo amb el *sentiment*.

Llegeixo i llegeixin:

«Ha sigut nomenat pera un alt càrrec en Penals, el fill petit del president del Consell.»

Però i qu'aprofitats son tots els d'aquella familia.

Avui se farán els Regidors que en els quatre anys vinets administraran nostre ciutat empobrida i trista; i las eleccions seràn com totas... o pitjors, per que s'ha parlat de mistelas fastigosas i de tractes repugnants per poderse posar la faixa vermella.

¡Quina llàstima que l'hermosa sotregada del poble tarragoní d'are fa quatre anys hagués fracassat per estar corcats uns quants... disfressats de catalanistas!

Pro la llevor está sembrada i naixerà, i vindrà dia en que segarèm i Tarragona fruitará la cullita dels bons segadors.

Els joves d'avui *Serèm* els homes de demà.

## 8.—SERÈM

Fins ara han passat per la Casa del Poble, neulas, burros i prestigiadors (excepta quelcun home honrat i de bona fe), els qui han deixat rastres corromputs, dels quals fins ens fa fastic parlarne; avui ens aseguran que 's presenta un individu viciosament borraixo.—Hem arribat al últim grau de la desmoralisació electoral. ¡Oh pobre Tarragona, quin dia serà aquell, que hi veurém al teu Palau una majoria digníssima i honorable de tarragonins honrats, intel·ligents i actius!

Llegeixin:

*Con calma sorprendente se arrió la bandera rusa, se enarboló la filandesa y se organizaron milicias nacionales.*

*Polacos, letones, lituanios, armenios, tártaros y demás nacionalidades que viven al lado de la gran masa rusa, encontraron en el ejemplo de Finlandia, un poderoso estimulante.*

Vritat que tenen molta raó en Salmerón i demés caps de brot de ciència moderna al afirmar que l'humanitat tendeix a la formasió de grans Estats?

Le segur que l'actitut dels filandesos, per ells serà antipatriòtica; la consideraran obra de *cuatro hijos de fraile*, i com son tan humanitaris, i tant republicans, de segur que 's posarán al costat del Czar, quan aquest tracti de las represions al poble que se li insobordina.

Nosaltres que veiem amb gust la disgregació de Rusia, en contra de l'opinió dels tirans centralistas, cridem de tot cor, am fe i convenciment, al unisson dels fills d'aquella terra, *Visca Finlandia! Visca la llibertat dels pobles i dels homes!*

Vostès no van llegir mai aquell *periódic* que 'n deien *All i oli* aixis, en català, pero escrit en casti-la barato?

No? millor, perque s'hauràn estalviat el temps que haurían perdut llegintlo, per la seva poca gracia.

El que no ha pogut estalviar el temps i *algo mas* és l'impresor que l'editava a qui han carregat *un mort d'uns quans duros*.

*Olé por la hidalguía, por la caballerossia y por la finesa er lengüaje* (i visca 'l tarugo).

UN MANCO.

## Novas

*L'Amic del Poble*, setmanari carli de Manresa de qui ens hem ocupat en nombres anteriors te la pretensió de volernos donar lliçons de catalanisme i arribo a tant sa estupidesa que 'ns proposa una controversia, per demostrar lo contrari de lo que afirmém nosaltres; aixó és, de que un carli no pot ésser nacionalista.

Ignorém si el *desafio* es aparent, puig las condicions que pretenen, ens és impossible acceptarlas.

Sàpigan els señors del *Amich* que no estém pas disposats a publicar en nostre *periódic* las igno-centas i estúpidas disertacions de quatre preten-

ciosos. SERÈM! que te una missió prou enlairada, no descendirà pas fias al punt de donar cumpliment a quatre jovenets desconexedors de tot ideal i apassionats per un home (acció indigne d'un ser concient), i que fins ignoran per complert las reglas de la urbanitat.

Nosaltres seguim fent nostre via, demostrant sempre que tinguem per convenient l'exactitut de l'afirmació fetè, i perque no 's erègin qu' aixó és cobardia, declarém que *estém disposats a acceptar una controversia oral, en el "Centre Nacionalista Català", amb el mes aixerit dels carlins en la quina afirmarém i provarém que UN CARLI NO POT ESSER NACIONALISTA.*

Ho acceptém aixis, no perque confiém convencer a cap carli, puig és impossible fer sentir i pensar a qui no té cor ni cervell. Ho fém pels que s'ho miran desde la *contra-barrera*; pels que no essent ni una cosa ni altre, pugan duptar de nostres ideas i asseveracions.

I prou: si algún dels *interesats* que no están pas gaire lluny de nosaltres, vol alguna cosa, ja saben ont som i aont ens trovarán sempre disposats a discutir' ho; que no sou pas vosaltres qui 'ns te d'ensenyar de si cabèu o no, en el nostre camp.

I sino... *qui li piqui, que s'ho rasqui.*

Havèm rebut un luxós prospecte que anuncia la aparició de la nova *Revista Garba*.

El gust artistic en que está editat l'esmentat cartell, fa esperansar un extraordinari éxit a la novella *Revista*, a qui desitjem molts anys de vida.

Com ja anunciabam en nostre anterior nombre el dia 4 del corrent, se celebrà en el local del «Centre Català» la conferencia pública, a càrrec del President de la societat mutualiste «*L'Amich del Poble Català*», de Barcelona.

Degut al éxit de dita conferencia, son ja moltas las proposas, que te presentaeas la Sub-secció d'aquessa localitat, de vehins que compenetrantse del esperit altament altruista i benefic de dita entitat, han volgut cooperar am son esforços particular a tant benéfica obra.

## Telegramas de la quinzena:

Tarragona, dia de la fetxa.

Continúan els tarragonins sufrint l'explotació del gas, electricitat etz., etz.

—Els *sangs de ruc*, segueixen cobrant indegudament l'impost que carregan a las olivas.

—A la presó hi ha detinguts encare cing ciutadans acusats per la qüestió dels consums.

—Torna a reapareixer al *estadio de la prensa*, el batallor setmanari *Fraternidad Republicana*. S'ignorán els *movils* de tal reaparició si be s'atribueix a las eleccions municipals i no a la propaganda fraterna com creian alguns.

—Degut a las excelents condicions en que enguany se pot fer la sembra, ha baixat lo preu del blat.

Els fornors tarragonins han pujat un ral per arroba el preu d'l pa. Sembla que la classe obrera vol fer un acte de reconeixement, en estima a la protecció de qu'és objecte.

PELA-CANYAS.